

KOU ELVE SALÈ MINIMÒM AN AYITI

**Yon estimasyon salè rezonab
pou moun k ap travay nan
sektè rad nan Pòtoprens**

SEPTANM 2022

Sant Solidarite pibliye dokiman sa nan mwa Out 2022. Koleksyon done Me-Jen 2022.

Remèsiman

Rapò sa a te posib grasa kontribisyon Bilybert Audigé, Jennifer Bognar, James Exantus, Genel Petit-Maitre, Osé Pierre and Queentaly Eudori Volcy.

SANT SOLIDARITE se pi gwo òganizasyon entènasyonal pou dwa travayè ki baze Ozetazini k ap ede travayè yo jwenn espas travay ki an sekirite e an sante, salè pou sipòte fanmi yo, diyite nan travay la ak pi gwo egalite nan travay e nan kominote yo. Ansanm ak AFL-CIO, Sant Solidarite a ede travayè atravè lemond pandan y ap goumen ansanm kont diskriminasyon, eksplwatasyon ak sistèm ki anrasinen povrete a—pou reyalize pwosperite ki pataje nan ekonomi global la.

Editè: Kate Conradt

Desen: Cinch Design & Communications

Foto: Genel Petit-Maitre

© Copyright pou Sant Solidarite Septanm 2022
Tout dwa rezève.

JAN NOU KÒMANSE

Travayè nan sektè abiman ekspòtasyon an Ayiti ap lite pou pran swen fanmi yo malgre kantite lè travay yo redui, revokasyon yo ak aksè limite pou dwa moun ak benefis sosyal—tout se konsekans ensekirite a k ap grandi—ansanm avèk enflasyon ki pèsistan ak salè minimòm yo pou diminye pouvwa acha travayè yo.

Pandan premye mwatye ane 2022, Biwo Segondè Komisyonè Nasyonzini pou Dwa Moun te anrejistre 934 moun ki mouri, 680 kidnaping ak 684 blese gwoup kriminèl yo te lakòz.¹ Enstiti pou Jistis ak Demokrasi ann Ayiti fè remake tout aktivite gang sa yo ak lefètke yo rete san pinisyon afebli dwa sivil ak politik. Anplis de sa, aksè a "lòt dwa debaz moun tankou swen sante, edikasyon ak yon salè rezonab vrèman e kontinye ap diminye."² Aktivite gang ak ratman gaz ki asosye ak sa gen enpak sou transpò sou wout Ayiti yo, sa ki anpeche anpil travayè nan sektè rad yo rive nan travay yo e anpeche materyèl yo rive nan faktori yo. Apre yo fin peye yon pati enpòtan nan salè yo pou transpò pou ale travay—epi yo te andire yon vwayaj ki souvan danjere—yo voye kèk travayè nan sektè rad lakay yo san yo pa peye paske faktori a pa t resevwa pwovizyon ki nesesè pou pwodiksyon an.

Sa gen gwo enpak sikolojik sou travayè yo lefètke yo pa konnen konbyen yo pral touche oswa si yo pral viktim vyolans jeneral la. Nan mwa Out 2022, travayè nan sektè rad nan yon faktori nan Pòtoprens te pèdi yon lidè sendika ki te blese grav nan vyolans gang nan katye li a. Piske pa t gen yon sistèm asirans vi, sendika a te òganize yon koleksyon nan men travayè yo e li te reyisi fè apèl pou faktori a bay rès kontribisyon an. Menm faktori a te oblige fèmen plizyè fwa sanzatann akòz menm sitiyasyon ensekirite a, sa ki egal ak 56 jou salè pèdi nan sèt mwa ki sot pase yo.³ Peryòd kritik revni sa yo espesyalman tèrib, paske pifò travayè nan sektè rad ki pa gen anpil salè pa gen ekonomi e enstitisyon ki responsab pou fè respekte dwa travay yo oswa bay sèvis sosyal yo pa fonksyone regilyèman.

Pandan tan sa, pri lavi a kontinye ap monte, sa ki plis kraze kapasite pou travayè yo viv ak diyite. Dènye chif yo (Me 2022) montre yon to enflasyon 27.8 pouzan.⁴ Depi 2011, etid sou salè minimòm nan Sant Solidarite Ayiti a te montre plizyè fwa salè minimòm chak jou a [pi ba lontan pase pri estimasyon kou lavi](#) a—sa ki gen ladan etid 2019 la lè enflasyon te 18,7.⁵

Nan mwa Janve 2022, nèf sendika te aji.⁶ Nan yon lèt ouvè bay premye minis la, yo mande yon ogmantasyon salè minimòm chak jou a soti 500 goud (apeprè \$ 4,82) rive 1,500 goud (\$ 14,62). [Avèk to enflasyon an ki 22.8%](#), demann sendika yo te ale nan menm sans ak Atik 137 nan Kòd Travay ayisen an, ki fè konnen si to enflasyon an depase 10%, salè a dwe ajiste.

Pandan lèt la te ankouraje yon reyinyon ak Ministè Travay ak Afè Sosyal (MAST), yo pa t kapab jwenn yon akò satisfezan. Sendika yo te mobilize travayè yo, ki te pran lari nan yon [manifestasyon pasifik](#). Manifestasyon yo te kontinye jiska 21 Fevriye 2022, lè yo te pibliye yon nouvo salè minimòm apre yon akò ak premye minis la pou ogmante salè minimòm nan tout sektè ekspòtasyon rad rive 185 goud (\$1.41)—pou premye

Kou lavi pou yon travayè nan sektè rad nan Pòtoprens kat fwa pi wo pase salè minimòm nan

fwa nan twazan. Akò a te prevwa tou yon alokasyon gouvènman an patwone pou travayè nan sektè rad Pòtoprens yo pou yo ka pi byen jere depans pou manje ak transpò yo ki ap monte.⁷ Kowalisyon sendika a reprezante travayè yo nan yon konsèy de pati k ap sipèvize aplikasyon akò sa a.

Malgre li se pi gwo sous anplwa nan sektè fòmèl Ayiti e li benefisyé plis envestigasyon ak opòtinite nan pwogram preferans komèsyal Etazini yo, sektè ekspòtasyon rad la sibi vyolasyon ak abi sou dwa travayè yo, tankou vyolasyon sekirite ak sante nan travay, vòl salè ak sou-pèman. Anplis de sa, jesyon faktori yo pa toujou konfòm ak lwa sou swen sante ak kontribisyon sekirite sosyal.⁸

Avèk mank respè pou dwa travay, dezòd nan pwodiksyon ak, nan kèk ka, obligasyon pou yo fèmen nèt, wout pwogrè sektè a pa klè ditou. Nou estime ke gen 58 571 travayè ki emplwaye nan izin ekspòtasyon rad nan Ayiti, ki gen on majorite fanm (63%).⁹ Travay ki ka rete yo gendwa pa ka ofri ase salè ak avantaj pou travayè nan sektè rad ayisyen yo pou yo menm ak fanmi yo rive viv ak diyite.

METODOLOJI SONDAJ

Sant Solidarite a te itilize yon metòd melanje pou estime pri lavi travayè nan sektè rad nan Pòtoprens. Nan mwa me-jen 2022, twa kolektè done te fè sondaj sou pri pwodui ak sèvis pou yon pànye machandiz lokal ki apwopriye. Okòmansman, Konsòsyòn pou Dwa Travayè a te fikse pànye machandiz la an 2008 lè li te evalye pri lavi pou travayè nan sektè rad nan vil Wanament sou fwontyè ayisyen an.

Twa manm ekip te fè sondaj sou pri atravè kominote kote travayè nan sektè rad yo konsantre, tankou Bon Repo, Kanaran, Kwadémisyon, Dèlma, Petyonvil ak Taba. Nan pi gwo limit posib, kolektè done yo te chèche de pri pou chak depans dirèkteman nan men machann ak founisè sèvis yo. Ekip la te fè entèvyou tou ak senk travayè nan chak zòn pou konnen frekans yo achte chak atik.

Apre pwosesis koleksyon done ki baze sou teren an, Sant Solidarite a kalkile pri mwayèn chak depans ak frekans mwayèn travayè yo achte yo. Pou rete konsistan avèk metodoloji orijinal la, sou sa yo te baze evalyasyon salè minimòm nan Sant Solidarite anvan yo (2011, 2014 ak 2019), yo te itilize done kantitatif yo pou kalkile depans debaz pou viv chak mwa pou yon kay ki gen twa moun (yon sèl gramoun ki touche yon salè ak 2 minè depandan, ki gen laj 8-14 lane). Sepandan, li enpòtan pou note to fètilite total ann Ayiti kounye a estime a 2.89 timoun pou chak fi ki gen laj pou fè pitit. Mank opòtinite travay fòmèl vle di kèk kay gen sèlman yon sèl moun k ap touche yon salè. Pri nan tablo ki apre a reflete kou alokasyon chak mwa.

KATEGORI DEPANS

Pànye machandiz la gen ladann pwodui ak sèvis ki kouvri kategori depans sa yo: rad, komunikasyon, edikasyon, enèji, swen sante, lojman, nitrisyon ak transpò. Pi ba a gen yon deskripsyon chak kategori.

LOJMAN

Majorite travayè nan sektè rad nan Pòtoprens pa gen posiblite pou posede kay. Patisipan gwoup konsantre yo rapòte yo lwe ti kay beton souvan medyòk ki manke plonbri andedan kay la. Gen kèk travayè ki te note twòp moun nan kay yo akòz yo oblige pataje lwave ak plizyè moun. Gen lòt ki te di yo pa gen mwayen pou yo meble kay yo nèt oswa yo dwe achte mèb ki itilize dejae e ki mwen chè.

Kategori lojman an gen ladan I depans pou lokasyon yon kay modès, de chanm ak yon kwizin, yon salon yon saldeben. Kategori a gen ladan dlo ki pa potab (pou netwave ak benyen), ki dwe souvan transpòte sou yon distans ki long a pye, plizyè fwa pa semèn. Kategori a gen ladan tou de kabann de plas ak dra, yon tab ak kat chèz, yon pandri, yon kanape, yon radyo, materyèl kizin debaz, vesò ak founiti pou netwave. Nou jwenn pri mèb ak ti aparèy yo nan men machann lari yo, piske pri magazen an jeneral depase mwayen limite travayè nan sektè rad yo.

Dapre metodoloji orijinal la, evalyasyon Sant Solidarite a sipoze, anplis salè travayè nan sektè rad la (ak de minè depandan), yon kay gen yon lòt moun k ap touche salè ki gen revni ki kouvri yon ka nan depans kay la (lojman, enèji ak pri dlo potab).

ENÈJI

Aksè nan enèji se yon pwoblèm ki pèsistan—yon pwoblèm ki vin pi mal nan mitan ajitasyon politik ak sosyal. Ogmantasyon pri sa yo patikilyèman afekte pri travayè yo peye pou transpò ak manje. Ayisen gen peryòd pàn kouran chak jou epi yo souvan konte sou batri, lanp rechajab ak lòt fason pou konble mankman elektrisite nan kay yo.

Pifò fanmi ayisen sèvi ak chabon oswa bwa dife pou prepare manje.¹⁰ Pandan pwopàn reprezante yon lòt opsyon (pi bon pou anviwònman an) pou gaz pou kwit manje, pifò travayè nan sektè rad yo pa kapab peye pri inisyal la. Olye de sa, yo dwe repati pri depans gaz la avèk letan lè yo achte ti sachè chabon plizyè fwa pa semèn. Pi gwo, pi ekonomik sak chabon yo disponib pou achte, men, menm jan ak pwopàn, travayè yo souvan pa ka peye pri pi gwo sak la.

MANJE

Seleksyon manje ak kantite korespondan yo baze sou yon rejim lokal ki adekwa an tèm de konsomasyon calorik (minimòm 2,200 kalori pa jou) ak bezwen nitrisyonèl debaz yo, dapre estanda Òganizasyon Nasyonzini pou Manje ak Agrikilti.

Pifò travayè nan sektè rad yo pa kapab achte nan makèt e yo achte manje jeneralman nan lari ak nan men machann. Kolekttè done yo te vizite plizyè nan mache sa yo pou fè sondaj sou pri epi yo te itilize yon echèl pou detèmine pri machandiz ki mezire an liv. Anplis manje ki achte nan mache lokal yo, kategori manje a gen ladan pri dlo potab, ansanm ak manje midi pou travayè yo nan faktori kote yo travay yo oswa toupre yo. Yon manje midi estanda gen ladan diri, pwa ak yon ti pòsyon poul. Gen kèk travayè ki rapòte manje midi a, pafwa se sèl repa yo pou jounen an.

Yon manje maten estanda se espageti, makawoni oswa pen ak mamba (pistach moulen) ak kafe oswa akasan (yon bwason Ayisen ki fèt ak mayi ak lèt), prepare lakay pou kat moun.

Yon manje midi estanda gen ladan I diri, pwa, ak poul pou kat moun. Travayè yo achte manje midi sa a nan men machann deyò faktori a, mari oswa madanm lan ak timoun yo prepare manje sa a lakay yo.

Yon dine estanda gen ladan diri, pwa ak poul pou kat moun.

RAD

Depans rad yo gen ladan twa seri rad konplè ak de pè soulye pa ane pou yon granmoun ak de timoun. Anpil travayè kapab sèlman peye rad dezyèm men machann lari yo vann.

SWEN SANTE

Lalwa oblige anplwayè yo oblige retire epi voye 3% nan salè debaz travayè yo bay Biwo Asirans pou aksidan nan travay, maladi ak matènité (OFATMA). Sepandan, Better Work Haiti toujou rapòt yon non-konfòrmite ak egzijans sa a. Yo site plizyè faktori paske yo pa enskri nan sèvis sante ak matènité OFATMA yo, epi yo pa kolekte epi voye kontribisyon OFATMA bay ajans lan. Kòm rezulta, anpil travayè nan sektè rad yo pa kapab jwenn aksè nan sèvis swen sante debaz nan etablisman ki afilye ak OFATMA. Pami moun ki gen aksè, anpil moun kritike kalite swen yo. Anplis OFATMA, gen kèk travayè ki gen aksè nan enstalasyon medikal gouvènman an sibvansyone ak/oswa òganizasyon non-gouvènmantal yo opere.

Pou ka kote travayè yo chèche swen espesyalize nan klinik prive oswa jwenn sèvis ak founiti ki pa kouvri pa asirans, yo responsab depans ki soti nan pòch yo, ki nan kategori swen sante a. Depans sa yo gen ladan vizit doktè, tès laboratwa, linèt, medikaman sou preskripsyon ak medikaman san preskripsyon. Kategori a gen ladan tou pri gwochè ak akouchman (ak youn nan senk kotasyon ki baze sou yon akouchman sezaryèn). Prèsk tout patisipan gwoup konsantre yo rapòt yo pa kapab peye swen dantè oswa linèt.

Yon vizit pou chak nan kat manm fanmi an pa ane (depans yo gen ladan: konsiltasyon, medikaman ak transpò pou ale ak soti nan enstalasyon medikal). Sa a se pou swen ki pa kouvri pa asirans OFATMA.

EDIKASYON

Depans edikasyonèl yo reflete pri edikasyon prive pou de timoun (youn nan lekòl primè ak youn nan lekòl segondè). Byenke Konstitisyon 1987 la bay edikasyon publik gratis, plis pase 85 poustan elèv yo ale nan lekòl òganizasyon relijiye oswa prive, akoz mank resous gouvènman an pou edikasyon publik. Kategori edikasyon an gen ladan pèman lekòl prive, inifòm obligatwa, liv, founiti ak transpò pou ale ak pou soti lekòl. An jeneral paran yo akonpaye timoun ki pi piti yo pou ale e soti lekòl, sa ki ogmante depans transpò ki gen rapò ak edikasyon. Nan ka kote fanmi yo pa ka peye transpò, elèv yo dwe mache pou ale e soti lekòl—souvan distans yo vrèman long e gen anpil anboutejay sou wout yo. Estandone pri sipèvizon timoun (pandan lè lekòl) endirèkteman nan kategori edikasyon, evalyasyon sa a pa gen ladan depans gadri. Si youn oswa toule de moun ki sou responsabilite travayè a poko gen laj pou al lekòl primè, lajan pou depans ki gen rapò ak edikasyon yo ka asiyen nan gadri..

TRANSPÒ

Kategori transpò a gen ladan transpò an komen (pa mwayen tap tap, taksi moto oswa bis) pou ale e pou soti nan travay ak nan mache lokal yo. Kategori a gen ladan tou pri otobis ale retou pou yon granmoun ak de timoun al vizite fanmi yo nan zòn andeyò yo chak ane. Nan ka kote travayè yo pa ka peye transpò, yo dwe mache pou ale e soti nan faktori a.

Akòz sitiyasyon ratman gaz ki kontinye a ki lye ak vyolans gang, pri transpò yo varye souvan. Travayè yo rapòt pifò chofè tap tap yo pral ogmante pri yo nenpòt lè yo ta jwenn gazolin pou konble mankman nan revni yo. Travayè yo pa gen okenn kontwòl sou pri a.

KOMINIKASYON

Dapre fidbak travayè yo pandan diskisyon gwoup konsantre yo, Sant Solidarite a te ajoute yon kategori komunikasyon nan evalyasyon salè minimòm 2019 li a. Kategori a gen ladan pri yon telefòn mobil, ansanm ak plan mesaj vokal ak entènèt.

EKONOMI AK DEPANS OPSYONÈL

Apre yo fin kalkile pri lavi ki baze sou kategori ki anwo yo, yo aplike 10% anplis pou ekonomi (7.5%) ak depans opsyonèl (2.5%). Ekonomi reprezante lajan yo mete sou kote pou ijans ak gwo depans nan lavni. Depans opsyonèl reprezante depans okazyonèl tankou obsèvans reliye, edikasyon inivèsite ak aktivite lwazi.

Travayè yo rapòte yo pa gen kont labank paske salè yo twò ba pou jenere ekonomi—okontrè, yo viv ojoulejou. Lè travayè yo bezwen fè yon gwo pèman, tankou pou maryaj pitit yo, kèk patisipe nan yon aktivite prè ki rele Sòl. Ativite prè sa yo jeneralman konpoze de fanmi, zanmi, kòlèg travay ak/oswa manm kominote a ki peye yon kòb chak mwa, e yon manm yo chwazi kapab resevwa total la an antye nan yon mwa yo deziyen. Lè yo ekonomize nan yon gwoup, travayè yo ka akimile yon pi gwo kantite lajan pi vit nan moman yo prevwa ogmante depans yo. Yo ka chwazi mwa Out la, pa egzanp, pou prepare pou ouvèti lekòl la, oswa mwa lè yo gen pou peye lwaye yo. Gen lòt ki chèche plis èdtan travay, pafwa travay sèt jou pa semèn oswa pandan orè lannwit, pou touche lè siplemantè. Gouvènman an te modifie lwa a an 2018 pou diminye salè siplemantè a 1.5 fwa salè nòmal (soti nan doub) pou travay ki fèt pandan lannwit.

KONKLIZYON ENPÒTAN YO

Sant Solidarite estime pri debaz lavi pou yon travayè nan sektè rad nan Pòtoprens egal ak **\$90,928.51 goud (apeprè \$\$791.08) pa mwa.**

- Daprè semèn travay nòmal 48 èdtan, travayè yo dwe touche omwen \$2,989.43 goud (apeprè \$26.01 pa jou) pou yo ka byen bay tèt yo ak fanmi yo sa yo bezwen.
- Pri lavi a plis pase kat fwa pi wo pase salè minimòm nan.
- Pri lavi a ogmante de 44,04% depi dènye evalyasyon Sant Solidarite a an 2019.
- Salè minimòm nan ogmante 63.1% depi dènye evalyasyon Sant Solidarite a an 2019 akòz defans sendika yo te fè lè yo te itilize etid salè minimòm yo.
- Dapre salè minimòm aktyèl la, travayè yo depanse prèske yon tyè (31.39%) nan salè san taks yo pou transpò ale retou nan travay ak yon manje midi modès pou soutni travay yo.

KOU LAVI NAN PÒTOPRENS

(\$1 = 103.03 goud Ayisyen, depi 15 Jen 2022)

LOJMAN	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ranplasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak Mwa (Dola Ameriken)
Lokasyon yon kay ki gen 2-chanm akouche, 1-sal- lon, 1-kizin, 1-saldeben	85,892.88	ane	Chak ane	Kou chak Mwa (Dola Ameriken)	\$62.27
Dlo ki pa potab	14.18	veso 5-gal- lon	167 chak mwa	2,367.23	\$20.59
Dezenfektan	57.81	boutèy 16- ons	10.93 chak mwa	632.08	\$5.50
Savon likid vesèl	125.00	boutèy	3.47 chak mwa	433.33	\$3.77
Dra ak tèt zorye pou kabann 2 plas	2,000.00	Je konplè	1.25 chak ane	208.33	\$1.81
Zorye pou kabann 2 plas (pake ki gen 2)	883.33	pake	.97 chak ane	71.16	\$0.62
Kabann 2 plas (matla, kabann bòks)	10,781.25	Je konplè	.33 chak ane	291.99	\$2.54
Pwelon	1,012.50	pwelon	.83 chak ane	69.86	\$0.61
Tab kizin	10,312.50	tab	.38 chak ane	329.57	\$2.87
Chèz kizin	12,375.00	4 pou chak je konplè	.23 chak ane	238.91	\$2.08
Vesèl	7,575.00	4 pou chak je konplè	.69 chak ane	433.46	\$3.77
Ajantri	1,437.50	4 pou chak je konplè	.82 chak ane	98.23	\$0.85
Radyo	1,500.00	radyo	.75 chak ane	93.33	\$0.81
Pandri (rad)	19,218.75	pandri	1.39 chak ane	2222.97	\$19.34
Kanape	23,671.88	kanape/	.12 per year	226.86	\$1.97
SOUTOTAL LOJMAN	ban	.12 chak ane		14,875.05	\$129.41

ENÈJI	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ran- plasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak Mwa (Dola Ameriken)
Kuison sou chabon	2,000	sak	1.33 chak mwa	2666.67	\$23.20
Elektrisite	773.36	mwa	Chak mwa	773.36	\$6.73
SOUTOTAL ENÈJI				3,440.02	\$29.93

	MANJE	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ranplasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)
Manje midi nan/toupre faktori	145.83	Manje midi	6.00 chak semèn	3,791.67	\$32.99	
Diri	75.00	liv	7.90 chak semèn	2,567.50	\$22.34	
Woulou pen	128.33	woulou	4.10 chak semèn	2,278.20	\$19.82	
Poul	237.50	liv	4.90 chak semèn	5,042.92	\$43.87	
Bannann	297.50	liv	2.17 chak semèn	2,797.49	\$24.34	
Ze	203.33	douzèn	1.58 chak semèn	1,395.09	\$12.14	
Mango	60.00	liv	1.73 chak semèn	450.67	\$3.92	
Dlo potab	47.50	Veso 5-gallon	1.95 chak semèn	401.03	\$3.49	
Pwa vèt	140.83	kanèt	.79 chak semèn	484.15	\$4.21	
Pwa	144.17	liv	1.42 chak semèn	889.19	\$7.74	
Epis	178.75	pake	1.29 chak mwa	230.29	\$2.00	
Kokoye	140.83	liv	2.49 chak semèn	1,517.56	\$13.20	
Zaboka	137.50	liv	1.14 chak semèn	681.24	\$5.93	
Sitron	187.50	liv	.77 chak semèn	628.33	\$5.47	
Zoranj	129.17	liv	1.51 chak semèn	846.11	\$7.36	
Pòmdetè	81.67	liv	1.89 chak semèn	668.85	\$5.82	
Kawòt	76.67	liv	1.46 chak semèn	485.04	\$4.22	
Kafe	41.67	pake	3.76 chak semèn	678.29	\$5.90	
Papay	83.33	liv	1.39 chak semèn	501.34	\$4.36	
Anana	137.50	liv	.69 chak semèn	410.13	\$3.57	
Patat	70.00	liv	1.30 chak semèn	393.32	\$3.42	
Zonyon	185.00	liv	1.60 chak semèn	1,282.67	\$11.16	
Lay	202.50	liv	1.07 chak semèn	941.85	\$8.19	
Chou	52.50	liv	1.68 chak semèn	382.20	\$3.33	
Sik	94.17	liv	2.24 chak semèn	914.04	\$7.95	
Salami	195.83	liv	.60 chak semèn	506.34	\$4.41	
Pat	86.67	liv	1.94 chak semèn	727.33	\$6.33	
Lèt	175.83	liv	1.19 chak semèn	909.25	\$7.91	
Seleri	254.17	liv	.82 chak semèn	906.81	\$7.89	
Militon	68.33	liv	.88 chak semèn	261.56	\$2.28	
Luil pou fè manje	256.50	liv	1.73 chak semèn	1,926.60	\$16.76	
Sèl	37.50	liv	.57 chak semèn	93.17	\$0.81	
SOUTOTAL MANJE				35,990.24	\$313.12	

	RAD	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ran- plasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)
Savon lesiv	354.17	veso	.53 chak semèn	810.84	\$7.05	
Soulye travay	1,250.00	pè	3.65 chak ane	370.83	\$3.23	
Soulye Iwazi	1,400.00	pè	1.40 chak ane	163.33	\$1.42	
Soulye pou legliz	2,125.00	pè	1.53 chak ane	271.53	\$2.36	
Pantalon	1,000.00	pè	2.30 chak ane	191.67	\$1.67	
Jip	658.33	jip	3.53 chak ane	193.84	\$1.69	
Blouz	433.33	blouz	2.98 chak ane	107.73	\$0.94	
Chemiz	1,083.33	chemiz	3.13 chak ane	282.87	\$2.46	
abiman	1,812.50	rad	2.67 chak ane	402.78	\$3.50	
Sandal kawotchou	368.33	pè	2.37 chak ane	72.64	\$0.63	
Mayo	466.67	mayo	3.30 chak ane	128.33	\$1.12	
Pidjama	575.00	Je konplè	1.20 chak ane	57.50	\$0.50	
Souvètman	333.33	pè	5.27 chak ane	146.30	\$1.27	
Chapo	941.67	chapoo	.98 chak ane	76.64	\$0.67	
Chosèt	75.00	pè	4.07 chak ane	25.42	\$0.22	
Soulye lekòl pou timoun	1,250.00	pè	1.89 chak ane	197.22	\$1.72	
Soulye Iwazi pou timoun	1,000.00	pè	1.40 chak ane	116.67	\$1.02	
Mayo timoun	500.00	mayo	2.50 chak ane	104.17	\$0.91	
Pantalon timoun	600.00	pè	1.77 chak ane	88.33	\$0.77	
Jip timoun	583.33	pè	1.73 chak ane	84.26	\$0.73	
Rad timoun	1,500.00	rad	1.67 chak ane	208.33	\$1.81	
Sandal kawoutchou timoun	358.33	pè	1.93 chak ane	57.73	\$0.50	
Souvètman timoun	208.33	pè	4.17 chak ane	72.34	\$0.63	
Chosèt timoun	66.67	pè	3.53 chak ane	19.63	\$0.17	
SOUTOTAL RAD				4,250.94	36.98	

	SWEN SANTE	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ranplasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)
Preskripsyon konprime	1,500.00	Pre-skripsyonyo pou 1 moun	3.70 chak ane	462.50	\$4.02	
Vizit doktè	1,137.50	visit	1.27 chak ane	120.07	\$1.04	
Tès laboratwa	400.00	tès	1.97 chak ane	65.56	\$0.57	
Sipleman prenatal	1,333.33	sipleman	9.00 chak ane	1,000.00	\$8.70	
Visit doktè prenatal	1,591.67	vizit	9.00 chak ane	1,193.75	\$10.39	
Akouchman lopital	34,166.67	vizit	.31 chak ane	892.13	\$7.76	
Visit dantis	1,229.17	vizit	.82 chak ane	84.33	\$0.73	
Linèt	13,125.00	pè	.46 chak ane	500.39	\$4.35	

Savon	87.50	ba	1.46 chak semèn	554.85	\$4.83
Pat dantifris	383.33	tib	1.86 chak mwa	713.00	\$6.20
Bwòs dan	35.00	Bwòs dan	4.03 chak ane	11.74	\$0.10
Chapou	283.33	boutèy	20.17 chak ane	476.16	\$4.14
Medikaman analjezik san preskripsyon	129.17	boutèy	.60 chak mwa	77.50	\$0.67
Medikaman dekonjesyonan san preskripsyon	120.83	pake	3.29 chak ane	33.16	\$0.29
Bandaj	533.33	bwat	1.63 chak ane	72.30	\$0.63
Antiseptik	275.00	boutèy	3.10 chak ane	71.04	\$0.62
SOUTOTAL SWEN SANTE				6,328.48	\$55.06

EDIKASYON	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ranplasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)
Lekòl primè	28,708.33	frè ekolaj	ane lekòl	2,392.36	\$20.81
Transpò lekòl	83.33	ale retou	26 chak mwa	2,166.67	\$18.85
Liv ak founiti, lekòl primè	4,366.67	supplies	chak ane	363.89	\$3.17
Inifòm lekòl primè	2,312.50	Inifòm	1.5 chak ane	289.06	\$2.51
Lekòl segondè	49,791.67	frè ekolaj	ane lekòl	4,149.31	\$36.10
Transpò lekòl	95.83	ale retou	26 chak mwa	2,491.67	\$21.68
Liv ak founiti lekòl segondè	5,458.33	founiti	ane lekòl	454.86	\$3.96
Inifòm segondè	2,833.33	Inifòm	ane lekòl	393.52	\$3.42
SOUTOTAL EDIKASYON				12,701.33	\$110.50

TRANSPÒ	Kou Mwayèn (Goud Ayisyen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ranplasman	Kou chak mwa (Goud Ayisyen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)
Transpò ale /retou nan faktori	69.17	ale retou	26 chak mwa	1,798.33	\$15.65
Transpò ale /retou nan mache	65.00	ale retou	3.52 chak mwa	229.02	\$1.99
Transpò ale /retou nan vil natal	4,375.00	ale retou pou 3 moun	.96 chak ane	350.00	\$3.05
SOUTOTAL TRANSPÒ				2,377.35	\$20.68

	KOMINIKASYON	Kou Mwayèn (Goud Ayisen)	Inite Mezi	Kantite/ Frekans Ranplasman	Kou chak mwa (Goud Ayisen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)
	Mesaj vokal/ plan done	995.00	plan	Chak mwa	995.00	\$8.66
	Telefòn selilè	10,666.67	telefòn	.37 chak ane	324.44	\$2.82
	Entènèt	1379.43	Chak mwa	Chak ane	1379.43	\$12.00
SOUTOTAL KOMINIKASYON					2,698.87	\$23.48

REZIME	Kou chak mwa (Goud Ayisen)	Kou chak mwa (Dola Ameriken)	Kou chak jou (Goud Ayisen)	Kou chak jou(Dola Ameriken)
Lojman	14,875.05	\$129.41	489.04	\$4.25
Enèji	3,440.02	\$29.93	113.10	\$0.98
Manje	35,990.24	\$313.12	1,183.24	\$10.29
Rad	4,250.94	\$36.98	139.76	\$1.22
Swen sante	6,328.48	\$55.06	208.06	\$1.81
Edikasyon	12,701.33	\$110.50	417.58	\$3.63
Transpò	2,377.35	\$20.68	78.16	\$0.68
Kominikasyon	2,698.87	\$23.48	88.73	\$0.77
Ekonomi (7.5% nan soutotal la)	6,199.67	\$53.94	203.82	\$1.77
Lòt depans (2.5% nan soutotal la)	2,066.56	\$17.98	67.94	\$0.59
TOTAL	\$90,928.51	\$791.08	\$2,989.43	\$26.01

REKÒMANDASYON

Gouvènman ayisen an dwe asire travayè yo touche yon salè minimòm ki rezonab pou yo viv. Anplis yon salè rezonab pou kontribiye nan diyite travay la ak byennèt moun, fanmi ak kominote yo, li gen tou potansyèl pou kreye yon efè miltiplikatè pozitif, ki mennen nan: redui povrete ak depandans finasye; afeblisman faktè endikasyon ki kontribye nan migrasyon danjere; ak patisipasyon pi solid nan ekonomi fòmèl la ak nan pwosesis demokratik.

Pou reyalize pwogrè sa yo, Sant Solidarite a rekòmande mezi sa yo:

- Gouvènman ayisen an ta dwe ogmante salè minimòm nan yon salè rezonab (est. 2,989.43 goud pa jou).
- Gouvènman ayisen an ta dwe pèmèt travayè yo chwazi reprezantan yo epi gen yon vwa nan Konsèy Siperyè Salè twa pati (CSS).
- Gouvènman ayisen an ta dwe asire fonksyon regilye CSS la jan lalwa ayisen preskri sa.

On salè ki desan li profite tout kominote yo nan

- redwi povrete ak depandans pou èd**
- afebli faktè ki gen pou wè ak migrasyon ki danjere**
- stimile patisipasyon nan pwosesis demokratik yo.**

- Gouvènman ayisyen an ta dwe asire dwa travayè yo genyen pou libète asosyasyon ak negosyasyon kolektif yo konplètman respekte, pou travayè yo gen pouwwa pou yo negosye ogmantasyon salè ak amelyore kondisyon travay ak patwon yo. Anplwayè yo ta dwe respekte lalwa sou travay ak dwa travay prensipal yo, espesyalman libète asosyasyon ak negosyasyon kolektif. Mak rad ki soti ann Ayiti ta dwe mande patwon yo respekte libète asosyasyon ak negosyasyon kolektif, penalize komèsyalman patwon ki vyole dwa sa yo, epi rekonpanse komèsyalman patwon ki siyen akò negosyasyon kolektif ak sendika endepandan.
- Gouvènman ayisyen an ta dwe asire patwon yo byen konpanse travayè yo daprè lalwa, sa gen ladan pèman egzat OFATMA ak kontribisyon pansyon. Mak rad yo ta dwe kontwole ak anpil atansyon konfòmite ak kontribisyon legalman obligatwa nan fon sante ak pansyon nasyonal yo epi sanksyone komèsyalman anplwaye ki pa asire kontribisyon konplè nan fon sa yo.
- Gouvènman ayisyen an ta dwe amelyore sèvis OFATMA ak kalite swen pou minimize pri swen sante prive pou travayè nan sektè rad.
- Anplwayè yo oswa gouvènman an ta dwe sibvansyone depans ki gen rapò ak travay, tankou transpò ak manje midi. Mak rad yo ta dwe ogmante pri yo peye founisè yo pou pataje pri sibvansyon yo.
- Mak rad Amerik di Nò ki soti ann Ayiti ta dwe angaje yo pou yo pa diminye kòmand yo men pito pou yo ogmante sa yo peye pou pwodui yo si gouvènman an ta ogmante salè minimòm nan nan yon salè rezonab.
- Anplwayè yo ta dwe nòmalize epi fikse kota pwodiksyon rezonab ki pèmèt travayè yo touche yon sipleman ki pi wo pase salè minimòm nan lè yo rive nan kota yo etabli a. Sipleman sa yo pa ta dwe mande travayè yo fè lè siplemantè oswa travay nan yon vîtes ki danjere pou sante ak sekirite yo.

NÒT FINAL

- ¹ Òganizasyon Eta Ameriken, CIDH: El Estado de Haití y la comunidad internacional deben buscar soluciones integrales al agravamiento de la inseguridad ciudadana en Haití, 20 Jiyè 2022, oas.org/es/CIDH/jsForm/?File=es/cidh_prensa/comunicados/2022/164.asp
- ² Enstiti pou Jistis ak Demokrasi an Ayiti, Dwa Moun ak Eta Dwa an Ayiti: Kle Developman Recent, jen 2022, ijdh.org/wp-content/uploads/2022/06/IJDH-Human-Rights-Update-June-2022.pdf?eType>EmailBlastContent&eId=77444c44-dc04-47d4-91e9-67122bf3abe4
- ³ Lidèchip sendikal estime ke ant 1 janvye ak 31 jiyè 2022, te gen 112 jou travay olye de 168.
- ⁴ Ekonomi Komèsyal, To Enflasyon Ayiti, aksè 18 Out 2022, nan: tradingeconomics.com/haiti/inflation-cpi
- ⁵ Sant Solidarite, Kou elve salè minimum an Ayiti, Yon estimasyon salè rezonab pou moun k ap travay nan sektè rad nan Pòtoprens, Avril 2019, solidaritycenter.org/publication/the-high-cost-of-low-wages-in-haiti-nouvo-rapò/
- ⁶ SOTA-BO-Batay Ouvriye; Asosyasyon sendika travayè tekstil yo ini pou re-empòtasyon-GOSTTRA (inyon tekstil); ROHAM, yon sendika twal ki afilye ak Sant Nasyonal Travayè Ayisyen-CNOHA; SROD'H, yon sendika twal ki afilye ak CNOHA; Asosyasyon sendika travayè tekstil yo ini pou re-empòtasyon -GOSTTRA; SYNTRACO, yon sendika twal nan Pak Endistryèl Caracol; SOVASHG, yon sendika twal nan Pòtoprens; SOKOWA, yon sendika twal nan pak endistryèl CODEVI; SOFEZO, yon sendika twal nan Wanament; ak AASP, yon asosyasyon pwofesyonèl sekirite.
- ⁷ Sant Solidarite, Travayè rad Ayiti yo genyen avantaj kle yo, 9 out 2022, solidaritycenter.org/haiti-garment-workers-win-key-benefits/
- ⁸ Gade tandans nan non-konfòmite yo nan dènye rapò konfòmite Better Work Haiti a: betterwork.org/portfolio/better-work-haiti-24th-biannual-compliance-synthesis-report/
- ⁹ Better Work, Better Work Haiti: 24yèm Rapò Sentèz Konfòmite Anyèl, Out 2022, betterwork.org/portfolio/better-work-haiti-24th-biannual-compliance-synthesis-report/
- ¹⁰ Bank Mondyal, Konte kamyon chabon bò wout ann Ayiti, 27 Fevriye 2019, blogs.worldbank.org/latinamerica/counting-charcoal-trucks-side-road-haiti

1130 Connecticut Ave., NW
Suite 800
Washington, DC 20036

Stay Connected
www.solidaritycenter.org

[solidaritycenter](#)

[SolidarityCntr](#)

[@solidarity_center](#)